

HD
23-10-08

Klassiek en soul omarmen elkaar

„Zo recht als de orgelpijpen zijn, zo flexibel is de klank,” zei Klaas Hoek dinsdagavond bij aanvang van zijn concert met Greetje Bijma. En daarmee sloeg hij de spijker op z'n kop. Want zoals de vocaliste er al zo'n kwart eeuw om bekend staat het schier onmogelijke met haar stem te kunnen doen, zo haalt Hoek klanken uit het kerkorgel die het instrument zelfs bij duivels-uitdrijvingsrituelen niet voortbrengt.

Uiteindelijk gaat het zowel bij het orgelspel als bij het zingen om verplaatsen van lucht. Niet voor niets heet het tweede stuk van de avond 'Just Air' en laat Hoek het orgel klinken als 'drones' die uit een laptop komen, terwijl Bijma daar feilloos op inspeelt en van haar luchtpijp zo nu en dan niets minder dan een orgelpijp maakt.

Begin jaren tachtig was ze er opeens, de Friese Greetje Bijma. Een vocale sensatie zonder enige conservatorium-scholing. Gelanceerd door Laurillards Groningse Noodband werd ze in 'no time' het goudkipje van de Nederlandse improvisatiescene. Greetje leek alles te kunnen met haar stem. Ze zong even gemakkelijk een hyperventilerende operadiva na als een door de bocht scheurende tram, de complete Moulinex huishoud-apparatencollectie of de populatie van dierenpark Artis. En musici die 'niet te plaatsen' zijn worden doorgaans maar bij de jazz ingedeeld. Iets wat Greetje gemeen heeft met bijvoorbeeld Ernst Reijseger.

Tussen 1995 en 1992 groeide

Gezien: Di 21 oktober 2008, Oude Kerk, Heemstede.

haar naam uit tot een begrip op alle belangrijke Europese jazz-festivals. Daarna werd het een tijdje stiller. Tot ze weer steeds vaker op de podia verscheen met Klaas Hoek, de organist die zich specialiseerde in hedendaagse gecomponeerde muziek en improvisatie. Hun eerste gezamenlijke programma 'Winterlud' was een groot succes.

Hun nieuwe concert dat voorlopig de titel 'Summer Songs' heeft, is grotendeels op een vergelijkbare wijze opgebouwd: Liederen worden afgewisseld met solo-stukken en improvisaties. Niet alleen sluiten stem en orgel fraai bij elkaar aan, ook de ambiance – kerkorgels staan nu eenmaal in kerken – is perfect. Er komt geen elektrische geluidsversterking aan te pas.

Greetje Bijma zingt met haar stembanden, maar vertolkt met haar hele lichaam. Armgebaren, expressieve gezichtsuitdrukkingen. Hoek laat in zijn solo-improvisaties het orgel grommen en blaffen. Bijma kiest véél meer dan vroeger voor bestaande liederen – maar liefst drie van de Amerikaanse jazz/blueszangeres Abbey Lincoln – maar gebruikt daarbij de volle vijf octaven van haar stem. Niet minder experimenteel dan in het verleden, maar meer in balans. En zelden hebben klassiek en soul elkaar zo innig omarmd als in de Bijma/Hoek-vertolking van 'Throw it away'.

PETER BRUYN